

SIKKERHEDSDATABLAD

Sikkerhedsdatablad efter (EF) nr. 1907/2006.

PUNKT 1: Identifikation af stoffet/blandingen og af selskabet/virksomheden**1.1. Produktidentifikator:**

Fixolid Inks

1.2. Relevante identificerede anvendelser af stoffet eller blandingen samt anvendelser, der frarådes:

Pen til mærkning af metaller. Påføres direkte.

1.3. Nærmere oplysninger om leverandøren af sikkerhedsdatabladet:

Svejsehuset A/S

Jens Juuls Vej 15 Tlf.: 87 38 64 11

8260 Viby J

Ansvarlig for sikkerhedsdatablad (e-mail): svejsehuset@svejsehuset.dk**1.4. Nødtelefon:**

82 12 12 12 (Giftlinjen – døgnåben alle dage)

PUNKT 2: Fareidentifikation**2.1. Klassificering af stoffet eller blandingen:**

Brandfarlig væske med langtidsvirkninger. Kan forårsage sløvhed eller svimmelhed. Gentagen kontakt kan give tør/revnet hud.

CLP (1272/2008): Flam. Liq. 3;H226 STOT SE 3;H336 (EUH066)

2.2. Mærkningselementer:

ADVARSEL

Indeholder: *n*-Butylacetat

H226: Brandfarlig væske og damp.

H336: Kan forårsage sløvhed eller svimmelhed.

P101: Hvis der er brug for lægehjælp, medbring da beholderen eller etiketten.

P102: Opbevares utilgængeligt for børn.

P210: Holdes væk fra varme, varme overflader, gnister, åben ild og andre antændelseskilder. Rygning forbudt.

P261: Undgå indånding af damp.

P304+P340: VED INDÅNDING: Flyt personen til et sted med frisk luft og sørg for, at vejrtrækningen lettes.

P501: Indholdet/holderen bortskaffes i overensstemmelse med regionale regler.

EUH 066: Gentagen kontakt kan give tør eller revnet hud.

Bemærk: Mærkningen kan reduceres på emballagen i overensstemmelse med CLP, bilag I, 1.5.2 (artikel 29, stk. 2) grundet et indhold på under 125 ml – se punkt 16.**2.3. Andre farer:** Ingen kendte.

PBT/vPvB: Indholdsstofferne er ikke PBT/vPvB iht. kriterierne i REACH bilag XIII.

PUNKT 3: Sammensætning af/oplysning om indholdsstoffer**3.2. Blandinger:**

% w/w	Stofnavn	CAS-nr.	EF-nr.	Index-nr.	REACH-reg. nr.	Stofklassificering	Note
45-<55	<i>n</i> -Butylacetat	123-86-4	204-628-1	607-025-00-1	01-2119485493-29	Flam. Liq. 3;H226 STOT SE 3;H336 EUH066	1

1) Stoffet er et organisk opløsningsmiddel.

Ordlyd af faresætning(er) - se punkt 16.

PUNKT 4: Førstehjælpsforanstaltninger

4.1. Beskrivelse af førstehjælpsforanstaltninger:

- Indånding: Bring personen i frisk luft. **Lette tilfælde:** Holdes i ro under opsyn. Ved ubehag: Søg læge. **Svære tilfælde:** Bevidstløse lejres i aflåst sideleje med hovedet lavt og holdes varme. Er vejtrækningen stoppet, gives kunstigt åndedræt. Tilkald straks læge eller ambulance.
- Hud: Fjern straks forurenede tøj. Skyl huden og vask grundigt med vand og sæbe. Ved hudgener eller ubehag: Søg læge.
- Øjne: Skyl straks med vand eller fysiologisk saltvand. Evt. kontaktlinser fjernes, og øjet spiles godt op. Ved fortsat irritation: Søg læge.
- Indtagelse: Skyl straks munden grundigt og drik rigelige mængder vand. **Fremkald ikke opkastning**, da det øger faren for at få produktet i lungerne. Indtræffer opkastning, holdes hovedet lavt, for at undgå maveindhold i lungerne. Tilkald straks ambulance. **Bevidstløse må ikke få væske.** Ved bevidstløshed: Se "Indånding".
- Forbrænding: Skyl med vand indtil smerterne er ophørt. Fjern under skylningen ikke fastbrændt tøj fra det forbrændte område. Hvis lægebehandling er nødvendig, fortsættes skylningen, indtil en læge har overtaget behandlingen.

4.2. Vigtigste symptomer og virkninger, både akutte og forsinkede:

Irritation af lungerne med hoste og vejtrækningsbesvær. Hovedpine, træthed, kvalme, utilpashed, svimmelhed, opkastning, mavesmerter og diarré. Risiko for bevidstløshed og ildebefindende. Udtørring eller revnet hud.

4.3. Angivelse af om øjeblikkelig lægehjælp og særlig behandling er nødvendig:

Ved bevidstløshed: Tilkald straks læge eller ambulance. Vis dette sikkerhedsdatablad til læge eller skadestue.

PUNKT 5: Brandbekæmpelse

5.1. Slukningsmidler:

Sand, pulver eller kulsyre. BRUG IKKE VAND.

5.2. Særlige farer i forbindelse med stoffet eller blandingen:

Undgå indånding af røggasser. Ved brand dannes meget giftige gasser: Primært carbonoxider.

5.3. Anvisninger for brandmandskab:

Fjern beholdere om muligt eller brug blød vandstråle til nedkøling. Brug trykluftmaske ved kraftig røgudvikling.

PUNKT 6: Forholdsregler over for udslip ved uheld

6.1. Personlige sikkerhedsforanstaltninger, personlige værnemidler og nødprocedurer:

Brug personlige værnemidler - se punkt 8. Fjern antændelseskilder. Begræns spredning. Sørg for god udluftning.

6.2. Miljøbeskyttelsesforanstaltninger:

Undgå udledning til kloak - se punkt 12. Informer de lokale miljømyndigheder ved udslip til omgivelserne.

6.3. Metoder og udstyr til inddæmning og oprensning:

Opsuges/optørres med granulat/køkkenrulle eller lign. Opsamles i egnede plastbeholdere. Efterskyl grundigt med vand. Videre håndtering af spild - se punkt 13.

6.4. Henvisning til andre punkter:

Se ovenfor.

PUNKT 7: Håndtering og opbevaring

7.1. Forholdsregler for sikker håndtering:

Undgå indånding af dampe. Sørg for effektiv ventilation. Undgå kontakt med hud, øjne og klæder. Vask straks hvis huden bliver forurenede. Kan bevirke bevidsthedssvækkelse. Stor forsigtighed tilrådes ved bilkørsel og maskinbetjening.

Må aldrig anvendes i nærheden af ild, gnister eller varme overflader. Der skal være adgang til nødbruser.

Såfremt arbejdsprocessen er klassificeret iht. At/Beredskabsstyrelsens bestemmelser, skal elektriske installationer m.v. overholde Sikkerhedsstyrelsens bestemmelser. Normalt anses brand- og eksplosionsfare for effektivt forebygget, når dampkoncentrationen er under 25 % af nedre eksplosionsgrænse. God praksis er højst 10 % af nedre eksplosionsgrænse.

7.2. Betingelser for sikker opbevaring, herunder eventuel uforenelighed:

I veltillukket originalbeholder og i velventileret lokale.

Forsvarligt, utilgængeligt for uvedkommende, adskilt fra levnedsmidler, foderstoffer, lægemidler o.l.

Brandsikkert. Beredskabsstyrelsens tekniske forskrifter for brandfarlige væsker skal nøje følges, herunder reglerne for brandfarligt oplag. Brandfareklasse: II-2 (23°C ≤ Flammepunkt ≤ 60°C Blandbar med vand). 1 oplagsenhed = 5 liter.

7.3. Særlige anvendelser:

Se anvendelse - punkt 1.

PUNKT 8: Eksponeringskontrol/Personlige værnemidler

8.1. Kontrolparametre:

AT-grænseværdi (Bek. 507 af 17.05.2011 med senere ændringer):

150 ppm = 710 mg/m³ (Butylacetat, alle isomere)

DNEL:	Eksposering	Værdi	Population	Effekter
n-Butylacetat	Langvarig-indånding	480 mg/m ³	Arbejdere	Systemisk/Lokal
	Akut-indånding	960 mg/m ³	Arbejdere	Systemisk/Lokal
	Langvarig-indånding	102,34 mg/m ³	Forbrugere	Systemisk/Lokal
	Akut-indånding	859,7 mg/m ³	Forbrugere	Systemisk/Lokal
PNEC:	Medium	Værdi		
n-Butylacetat	Ferskvand	0,18 mg/l		
	Havvand	0,018 mg/l		
	Sporadisk udslip	0,36 mg/l		
	Ferskvandssediment	0,981 mg/kg		
	Havvandssediment	0,0981 mg/kg		
	Jord	0,0903 mg/kg		
	Rensningsanlæg (STP)	35,6 mg/l		

8.2. Eksponeringskontrol:

Egnede foranstaltninger til eksposeringsskontrol: Der skal være effektiv procesventilation.

Personlige værnemidler:

Indånding: Kombikabiner, sprøjtekabiner og sprøjtebokse hvor operatøren er i sprøjtezone:

Normalt ikke nødvendigt. Ved utilstrækkelig ventilation (i nicher og lignende): Anvend godkendt maske med gasfilter type A (brunt - mod organiske dampe) (EN 140). Filtrene har begrænset brugstid (skal skiftes). Læs fabrikantens anvisninger.

Rum med installeret mekanisk ventilation:

Ventilationen skal være i drift såfremt det samlede forbrug af malerverer udgør mere end 1 liter pr. dag.

Derudover anvendes luftforsynet halvmaske (EN 14594). Ved kortvarigt arbejde, fx pletning og efterreparation i begrænset omfang (maksimalt 1 time pr. dag), kan der anvendes gasfiltermaske type A (brunt - mod organiske dampe). Filtrene har begrænset brugstid (skal skiftes). Læs fabrikantens anvisninger.

Hvis halvmaske og andre krævede værnemidler ikke let lader sig anvende samtidigt, skal der anvendes luftforsynet helmaske i stedet for halvmaske.

Rum uden installeret mekanisk ventilation:

Processventilation skal anvendes såfremt det samlede forbrug af malerverer udgør mere end 1 liter pr. dag.

Derudover anvendes luftforsynet halvmaske. Ved kortvarigt arbejde, fx pletning og efterreparation i begrænset omfang (maksimalt 1 time pr. dag), kan der anvendes gasfiltermaske. Anvend godkendt maske med gasfilter type A (brunt - mod organiske dampe) (EN 140). Filtrene har begrænset brugstid (skal skiftes). Læs fabrikantens anvisninger.

Hvis halvmaske og andre krævede værnemidler ikke let lader sig anvende samtidigt, skal der anvendes luftforsynet helmaske i stedet for halvmaske.

Hud: Kombikabiner, sprøjtekabiner og sprøjtebokse hvor operatøren er i sprøjtezone:

Hvis hænderne ikke tilsmudses af produktet, kan der arbejdes uden handsker.

Hvis dette ikke er tilfældet bruges beskyttelseshandsker af typen butylgummi (EN 374). Det har ikke været muligt at finde data for gennembrudstid af alle indholdsstofferne, så det må anbefales at udskifte handskene ved spild på denne. Forklæde (i visse tilfælde vil beskyttelsesdragt/overtræksdragt være nødvendigt) skal anvendes, hvor der sker tilsmudsning i en sådan grad, at almindeligt arbejdstøj ikke beskytter effektivt mod hudkontakt med produktet.

Rum med installeret mekanisk ventilation og uden mekanisk ventilation:

Hvis hænderne ikke tilsmudses af produktet, kan der arbejdes uden handsker.

Hvis dette ikke er tilfældet bruges beskyttelseshandsker af typen butylgummi (EN 374). Det har ikke været muligt at finde data for gennembrudstid af alle indholdsstofferne, så det må anbefales at udskifte handskene ved spild på denne. Ved risiko for stænk anvendes hætte, hjelm eller kasket med stor skygge.

Overtræksdragt skal anvendes, hvor der sker tilsmudsning i en sådan grad, at almindeligt arbejdstøj ikke beskytter mod hudkontakt med produktet.

Øjne: Kombikabiner, sprøjtekabiner og sprøjtebokse hvor operatøren er i sprøjtezone:

Ansigtsskærm (EN 175) ved risiko for stænk.

Rum med installeret mekanisk ventilation og uden mekanisk ventilation:

Anvend øjenværn (EN 166). Ved risiko for stænk skal anvendes ansigtsskærm.

Foranstaltninger til begrænsning af eksposering af miljøet: Ingen særlige.

PUNKT 9: Fysisk-kemiske egenskaber

9.1. Oplysninger om grundlæggende fysiske og kemiske egenskaber:

Udseende:	Væske i forskellige farver i pen
Lugt:	Karakteristisk lugt af opløsningsmiddel
Lugttærskel (mg/m ³):	Ikke bestemt
pH:	Ikke bestemt
Smeltepunkt/frysepunkt (°C):	Ikke bestemt
Begyndelseskogepunkt og kogepunktsinterval (°C):	78
Dekomponeringstemperatur (°C):	Ikke bestemt
Flammepunkt (°C):	>23 - <60
Fordampningshastighed:	Ikke bestemt
Antændelighed (fast stof, luftart):	Ikke relevant
Øvre/nedre antændelses- eller eksplosionsgrænser (vol-%):	1,2 - 7,5
Damptryk (hPa ved 20°C):	~ 10
Dampmassefylde (luft=1):	Ikke bestemt
Relativ massefylde (g/cm ³ , 20°C):	< 1
Opløselighed i vand (g/l):	Ikke blandbar
Fordelingskoefficient: n-oktanol/vand, Log K _{ow} :	Ikke bestemt
Selvantændelsestemperatur (°C):	Ikke bestemt
Viskositet (mm ² /s, 20°C):	Ikke bestemt
Eksplosive egenskaber:	Ikke eksplosiv, danner eksplosive blandinger med luft under brug.
9.2. Andre oplysninger:	Ingen kendte

PUNKT 10: Stabilitet og reaktivitet

10.1. Reaktivitet:

Ingen tilgængelige oplysninger.

10.2. Kemisk stabilitet:

Stabilt ved anbefalede opbevaringsbetingelser – se punkt 7. Dampe kan antændes af f.eks. en gnist, en varm flade eller en glød.

Dampe kan danne eksplosive blandinger med luft.

10.3. Risiko for farlige reaktioner:

Ingen kendte.

10.4. Forhold, der skal undgås:

Undgå dannelse af gnister og gløder samt opvarmning.

10.5. Materialer, der skal undgås:

Ingen kendte.

10.6. Farlige nedbrydningsprodukter:

Ved kraftig opvarmning kan der dannes giftige gasser: Primært carbon- og nitrogenoxider.

PUNKT 11: Toksikologiske oplysninger

11.1. Oplysninger om toksikologiske virkninger:

Fareklasse	Data	Test	Datakilde
Akut toksicitet:			
Inhalation	LC ₅₀ > 21 mg/l/4 h (<i>n</i> -Butylacetat)	OECD 403	ECHA diss.
Dermal	LD ₅₀ (kanin) > 14.112 mg/kg (<i>n</i> -Butylacetat)	OECD 402	ECHA diss.
Oral	LD ₅₀ (rotte) = 10.000-12.000 mg/kg (<i>n</i> -Butylacetat)	OECD 423	ECHA diss.
Ætsning/irritation:	Svagt øjen- og hudirriterende, kanin (<i>n</i> -Butylacetat)	OECD404/ 405	ECHA diss.
Sensibilisering:	Ingen hudsensibilisering, marsvin (<i>n</i> -Butylacetat)	OECD 406	ECHA diss.
CMR:	Ingen reproduktionseffekter, NOEC=2000 ppm (fertilitet) (<i>n</i> -Butylacetat)	OECD 416	ECHA diss.

Sandsynlige eksponeringsveje: Hud, lunger og mavetarmkanal.

Symptomer:

Indånding: Dampene giver irritation af åndedrætsorganerne med hoste og åndenød. Der kan forekomme hovedpine, svimmelhed, træthed, muskelsvaghed, bedøvende virkning og ved omfattende indånding bevidstløshed.

Hud: Kan virke irriterende og affedtende med rødme. Gentagen udsættelse kan give tør eller revnet hud og evt. eksem.

Øjne: Kan virke irriterende med rødme, svie, smerter og evt. tågesyn.

Indtagelse: Kan irritere slimhinderne i mavetarmkanalen.

Kroniske

virksomheder: Indånding af høje koncentrationer eller hyppig indånding af selv små mængder organisk opløsningsmiddel kan give skader på bl.a. lever, nyrer og centralnervesystem (herunder hjerneskader). Langvarig og hyppig hudkontakt kan som følge af udtørring medføre irritation, tør sprækket hud og evt. eksem.

PUNKT 12: Miljøoplysninger

12.1. Toksicitet:

Akvatisk	Data	Test (Medie)	Datakilde
Fisk	LC ₅₀ (Pimephales promelas, 96 h) = 18 mg/l (<i>n</i> -Butylacetat)	OECD 203 (FW)	ECHA diss.
Krebsdyr	EC ₅₀ (Daphnia sp., 48h) = 44 mg/l (<i>n</i> -Butylacetat)	Ikke oplyst	ECHA diss.
Alger	EC ₅₀ (Scenedesmus subspicatus, 72h) = 648 mg/l (<i>n</i> -Butylacetat)	Ikke oplyst (FW)	ECHA diss.

12.2. Persistens og nedbrydelighed:

n-Butylacetat er hurtigt nedbrydeligt (OECD 301D).

12.3. Bioakkumuleringspotentiale:

Baseret på måling af log K_{ow} på 2,3 af *n*-Butylacetat, er BCF estimeret til 15,3 i modelberegninger (BCFBAF program, v3.00), og dermed anses *n*-butylacetat ikke for bioakkumulerende.

12.4. Mobilitet i jord:

n-Butylacetat: K_{oc} < 50 (meget stor mobilitet i jordmiljøer forventes).

12.5. Resultater af PBT- og vPvB-vurdering:

Indholdsstofferne er ikke PBT/vPvB iht. kriterierne i REACH bilag XIII.

12.6. Andre negative virkninger:

Ingen kendte.

PUNKT 13: Forhold vedrørende bortskaffelse

13.1. Metoder til affaldsbehandling:

Kemikaliet skal betragtes som farligt affald.

Kemikalieaffaldsgruppe:	EAK-kode:
H	08 01 11 (rester)
H/Z	15 02 02 (absorptionsmiddel forurenset med produktet)

PUNKT 14: Transportoplysninger

14.1. UN-nr.: 1210

14.2. UN-forsendelsesbetegnelse (UN proper shipping name): Printerblæk

14.3. Transportfareklasse(r): 3

14.4. Emballagegruppe: III

14.5. Miljøfarer: Nej.

14.6. Særlige forsigtighedsregler for brugeren: Ingen.

14.7. Bulktransport i henhold til bilag II til MARPOL og IBC-koden: Ikke relevant.

PUNKT 15: Oplysninger om regulering

15.1. Særlige bestemmelser/særlig lovgivning for stoffet eller blandingen med hensyn til sikkerhed, sundhed og miljø:

Må ikke bruges af unge under 18 år (jf. dog Arbejdstilsynets bek. om unges arbejde).

Ved en arbejdspladsvurdering skal det sikres, at ansatte ikke er udsat for påvirkninger, der kan indebære en risiko ved graviditet eller amning (jf. Arbejdstilsynets bek. om arbejdets udførelse).

Anden mærkning:

1993-kodenr.: 3-1

PR-nr.: Under anmeldelse

15.2. Kemikaliesikkerhedsvurdering:

Produktet indeholder mindst et stof med eksponeringsscenarie. RMM og OC herfra er indarbejdet i dette SDS.

PUNKT 16: Andre oplysninger

Mærkningselementer:

Etikettens reducerede faremærkning pga. at emballagestørrelsen er mindre end 125 ml:



ADVARSEL

Indeholder: *n*-Butylacetat

H336: Kan forårsage sløvhed eller svimmelhed.

P101: Hvis der er brug for lægehjælp, medbring da beholderen eller etiketten.

P102: Opbevares utilgængeligt for børn.

P304+P340: VED INDÅNDING: Flyt personen til et sted med frisk luft og sørg for, at vejtrækningen lettes.

P501: Indholdet/holderen bortskaffes i overensstemmelse med regionale regler.

EUH 066: Gentagen kontakt kan give tør eller revnet hud.

Forkortelser:

At. = Arbejdstilsynet

CMR = Carcinogenicitet, mutagenicitet og reproduktionstoksicitet

CSR = Chemical Safety Report (Kemikaliesikkerhedsrapport)

DNEL = Derived No-Effect Level (Udledt nuleffektniveau)

EC₅₀ = Effect Concentration 50 % (Effektconcentration 50 %)

FW = Fresh Water (Ferskvand)

LC₅₀ = Lethal Concentration 50 % (Dødelig koncentration 50 %)

LD₅₀ = Lethal Dosis 50 % (Dødelig dosis 50 %)

PBT = Persistent, Bioaccumulative, Toxic (Persistent, bioakkumulerende, giftig)

PNEC = Predicted No-Effect Concentration (Beregnet nuleffektconcentration)

vPvB = very Persistent, very Bioaccumulative (Meget persistent, meget bioakkumulerende)

Litteratur:

ECHA diss. = REACH Registreringsdossier fra ECHA's hjemmeside.

IUCLID = International Uniform Chemical Database Information

Rådgivning om oplæring/instruktion:

Produktet må kun anvendes af personer, som nøje er instrueret i arbejdets udførelse og som har kendskab til indholdet i dette sikkerhedsdatablad.

Ændringer siden forudgående version:

Ikke relevant – første version

Udarbejdet af: Alttox a/s - Tonsbakken 16-18 - 2740 Skovlunde - Tlf. 38 34 77 98 / PW – Kvalitetskontrol PH